

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО
(ОСВІТНЬО- НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У
ДЕРЖАВНОМУ БІОТЕХНОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Харків – 2025

1. Загальні положення

1.1. Положення про науково-педагогічну практику здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Державного біотехнологічного університету (далі Університет) регламентує порядок і форму проходження науково-педагогічної практики аспірантами.

1.2. Науково-педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності, який має на меті закріпити навички практичної діяльності аспірантів щодо здійснення навчально-освітнього процесу у вищій школі.

1.3. Положення про науково-педагогічну практику здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) (Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261), Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ Міністерство освіти і науки України від 15.05.2024 № 686), Антикорупційної програми ДБТУ, іншими нормативними документами Міністерства освіти і науки України та внутрішніми нормативними документами Університету.

1.4. Організатором та базою для проходження науково-педагогічної практики є кафедра, за якою закріплений аспірант. Аспірант за погодженням кафедри може пройти науково-педагогічну практику на аналогічних кафедрах (підрозділах) інших закладів вищої освіти II-IV рівнів акредитації (далі – ЗВО), у Інститутах НАН України, які проводять педагогічну діяльність та мають наукові здобутки у сфері наукової проблематики аспірантів (за наявності відповідних договорів між установами).

1.5. Дисципліна, в межах якої здобувач буде реалізовувати програму науково-педагогічної практики, обирається як правило дотичною до наукового напрямку дослідження здобувача. Якщо ця дисципліна викладається в іншому семестрі, ніж той, у якому передбачена педагогічна практика здобувача, за погодженням кафедри і відділу аспірантури та докторантури практика може бути перенесена. Для цього до відділу аспірантури та докторантури надається витяг з протоколу засідання кафедри.

2. Мета та завдання педагогічної практики

2.1. Метою забезпечення науково-педагогічної практики є формування викладацьких компетентностей здобувачів ступеня доктора філософії.

2.2. Завданнями педагогічної практики є формування у здобувача:

- уміння розробляти та реалізовувати освітній компонент у межах своєї спеціальності (галузі знань);
- здатності формувати ефективну стратегію навчання–викладання–оцінювання відповідно до цілей та результатів навчання, в тому числі у віртуальному освітньому середовищі;

- здатності використовувати знання зі спеціальності у викладанні, інтегрувати їх в освітній компонент, який викладає;
- здатності застосовувати різні методи, підходи викладання та форми рефлексії;
- уміння аналізувати процес навчання, в тому числі оцінювати своє викладання відповідно до навчальних цілей;
- здатності працювати у цілеспрямованій взаємодії зі студентами, використовуючи інтерактивні методи навчання відповідно до ситуації;
- уміння співпрацювати з різними стейкхолдерами освітнього процесу (академічною спільнотою, студентами, відповідними відділами тощо).

2.3. Тривалість, обсяг та терміни проходження педагогічної практики визначаються навчальним планом освітньої програми та включаються до індивідуального навчального плану здобувача (як правило, у 4-му семестрі). Зміни можливі в обґрунтованих випадках залежно від семестру (весняного чи осіннього), в якому передбачена дисципліна для реалізації програми практики, за погодженням з науковим керівником та затвердженням кафедри.

3. Організація науково-педагогічної практики

3.1. Керівництво науково-педагогічною практикою здійснює науковий керівник (керівники) здобувача ступеня доктора філософії.

3.2. У випадках, коли науковий керівник (керівники) не є штатним співробітником університету, завідувач кафедри, за якою закріплений здобувач, за погодженням з ним (ними) ініціює призначення іншого керівника педагогічної практики. Відповідне рішення оформлюється витягом з протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням та підписом наукового керівника (керівників). Витяг подається до відділу аспірантури і докторантури не пізніше ніж за 1 місяць до початку семестру для видання відповідного наказу.

3.3. Програма науково-педагогічної практики розробляється проєктною групою відповідної освітньо-наукової програми з урахуванням вимог до цілей і завдань, передбачених цим Положенням.

3.4. Базою проходження науково-педагогічної практики, як правило, є кафедра Університету, за якою закріплений здобувач. У вмотивованих випадках здобувач може проходити практику в іншому закладі ЗВО. В цьому випадку відповідне рішення кафедри надається до відділу аспірантури та докторантури не пізніше, ніж за 1 місяць до початку семестру, у якому передбачена науково-педагогічна практика.

3.5. Місцем проходження практики здобувачів-іноземців може бути університет-партнер, якщо таке передбачено угодою між Університетом та університетом-партнером. Організація практики у цьому випадку покладається на університет-партнер за умови обов'язкового виконання завдань педагогічної практики, передбачених цим Положенням.

3.5. Науково-педагогічна практика передбачає такі етапи:

3.5.1. Формування календарного плану роботи відповідно до методичних рекомендацій та з урахуванням чинного розкладу занять з дисципліни, в межах якої

здобувач реалізовує завдання науково-педагогічної практики;

3.5.2. Вивчення та застосування технологій розробки окремих складових НМКД освітнього компонента для проведення занять (наприклад, конспектів, завдань для практичних занять, тестового контролю тощо), включаючи формулювання очікуваних результатів навчання, вибір методів викладання та оцінювання згідно стратегії викладання – навчання – оцінювання, з подальшим погодженням з керівником практики.

3.5.3. Відвідування занять керівника чи інших науково-педагогічних працівників.

3.5.4. Проведення навчальних занять (види та кількість погоджується із керівником, але не менше 5-ти занять варіативних за вибором) з обов'язковою присутністю керівника практики на всіх заняттях;

3.6. Аспіранти, які працюють під час навчання в аспірантурі в Університеті чи інших ЗВО на посадах науково-педагогічних працівників, можуть подати заяву до відділу аспірантури та докторантури на ім'я проректора з наукової роботи та підтверджуючі документи (ксерокопія трудової книжки, або довідка з відділу кадрів) для зарахування їм результатів навчання з педагогічної практики на підставі наявного досвіду викладання у вищій освіті (додаток Г).

3.6.1. З ініціативи керівника практики за погодження із завідувачем кафедри може бути передбачене відкрите заняття. Протокол відкритого заняття долучається до звіту з науково-педагогічної практики;

3.6.2. На останньому занятті, яке проводить здобувач, для забезпечення урахування думки студентів, що вивчають дисципліну, їм має бути запропонована анкета зворотного зв'язку. Зміст анкети розробляється здобувачем та погоджується з керівником практики з метою розвитку у здобувача умінь формативного оцінювання.

3.7. Оформлення звіту та оцінювання.

3.8. Здобувач, робота якого під час науково-педагогічної практики визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав індивідуальний план виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії.

3.9. Здобувачі, які з поважних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) не змогли пройти науково-педагогічну практику у запланований термін, повинні пройти її в інший час, визначений кафедрою та погоджений із відділом аспірантури та докторантури.

4. Права та обов'язки керівника науково - педагогічної практики та здобувача ступеня доктора філософії

4.1. Керівник науково-педагогічної практики відповідно до цього Положення та з урахування інтересів здобувача ступеня доктора філософії, здійснює організаційну і методичну підтримку здобувача на кожному етапі виконання ним завдань практики, проводить оцінювання ступеня досягнення здобувачем очікуваних результатів навчання, передбачених програмою педагогічної практики.

4.2. Керівник науково-педагогічної практики дотримується вимог

Антикорупційної програми ДБТУ, затвердженої в установленому порядку.

4.3. Керівник науково-педагогічної практики має право ініціювати залучення інших науково-педагогічних працівників на будь-якому етапі проходження практики.

4.4. Під час проходження науково-педагогічної практики здобувач має усі права та обов'язки, передбачені Законом України «Про вищу освіту» для осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, а також внутрішньо нормативними документами, що регулюють процес навчання в Університеті.

5. Вимоги до звіту із педагогічної практики

5.1. Звіт науково-педагогічної практики містить такі обов'язкові складові:

5.1.1. Титульний лист (додаток А);

5.1.2. Календарний план роботи, затверджений керівником практики (додаток Б);

5.1.3. . Розроблений здобувачем освітній компонент або його структурні елементи (тема, модуль, змістовий блок, методичне забезпечення, завдання для здобувачів, критерії оцінювання), оформлені відповідно до затвердженої в Університеті форми.

5.1.4. Лист підсумкового оцінювання результатів науково-педагогічної практики здобувача із зазначенням рівня досягнення ним очікуваних результатів навчання та сформованості компетентностей (додаток В)

5.1.5. Відгук на проведені навчальні заняття (додаток Д)

5.2. До звіту також додаються такі документи (за наявності):

5.2.1. Анкета зворотного зв'язку від здобувачів освіти щодо якості проведених занять та навчальних матеріалів, якщо така анкета була розроблена та застосована здобувачем під час практики;

5.2.2. Протокол (або витяг із протоколу) відкритого заняття, якщо рішення про його проведення було прийняте на засіданні відповідної кафедри;

5.3. Інші документи, що підтверджують результати проходження практики та виконання індивідуального плану, а саме:

- рецензії або відгуки керівника практики;
- методичні розробки занять;
- дидактичні матеріали (презентації, завдання, кейси тощо);
- матеріали для контролю знань (тести, контрольні роботи, питання для обговорення);
- результати опитувань або моніторингу якості освітнього процесу (за наявності).

6. Система оцінювання науково - педагогічної практики аспірантів

Оцінювання результатів проходження педагогічної практики здійснюється за 100-бальною шкалою та передбачає врахування:

- поточної успішності відповідно до плану-графіка практики;
- підсумкової успішності — за результатами підготовки та захисту індивідуального звіту.

1. Структура залікової оцінки

Вид діяльності	Максимум балів	Частка
Проведення аудиторних занять	50	50%
Підготовка планів-конспектів та матеріалів	30	30%
Відгук керівника та рецензії	10	10%
Підготовка та захист звіту	10	10%
Разом	100	100%

2. Критерії оцінювання

2.1. Проведення залікових занять (макс. 50 балів)

Рівень	Бали	Характеристика
Високий	23–25	Заняття проведене на високому науково-методичному рівні, виконано всі завдання плану
Достатній	19–22	Виконано 75% завдань, незначні недоліки
Середній	15–18	Виконано 60% завдань, помітні методичні недоліки
Низький	12–14	Виконано не менше 50%, значні недоліки

Загалом — до 50 балів за всі проведені заняття.

2.2. Плани-конспекти занять (макс. 30 балів)

Рівень	Бали	Характеристика
Високий (творчий)	13–15	Самостійний, творчий підхід, без помилок
Достатній (реконструктивний)	10–12	Незначна допомога керівника, поодинокі помилки
Середній	6–9	Потребує постійного контролю, суттєві помилки
Низький	0–4	Несамостійне виконання, значні помилки

2.3. Захист практики та звіт (макс. 10 балів)

Рівень	Бали	Характеристика
Високий	9–10	Повне виконання завдань, своєчасність, переконливий захист
Достатній	7–8	Незначні помилки, коректний захист
Середній	5–6	Запізнення, помилки в документах, невпевнені відповіді
Низький	3–4	Часткове виконання, грубі помилки, слабкий захист

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет _____
Кафедра _____

ЗВІТ
З НАУКОВО - ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувач _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Спеціальність _____ Шифр, назва

Освітньо-наукова програма _____ Назва

Керівник практики _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Харків – 20____ р.

Календарний план роботи
протягом науково-педагогічної практики

Здобувач _____

Спеціальність _____

Освітньо-наукова програма _____

Дисципліна (дисципліни), в межах якої (яких) реалізуються завдання науково-педагогічної практики _____

Освітня програма, в межах якої викладається дисципліна (дисципліни):

Рівень вищої освіти: _____

Назва: _____

Вид роботи, які є обов'язковими в межах педагогічної (практики)	Період	Примітки
Відвідування занять здобувачем дисциплін, які викладає його науковий керівник, або інші НПП		
Ознайомлення з програмними результатами навчання, які має забезпечити дисципліна, робочою програмою (силабусом) дисципліни		
Розроблений освітній компонент або його структурні елементи (тема, модуль, змістовий блок, методичне забезпечення, завдання для здобувачів, критерії оцінювання)		
Заняття 1, обговорення з керівником		
Заняття 2, обговорення з керівником		
Заняття 3 обговорення з керівником		
Заняття 4 обговорення з керівником		
Заняття 5 обговорення з керівником		
Підготовка звіту		
Оцінювання керівником		

Форма підсумкового оцінювання здобувача за результатами проходження
науково- педагогічної практики

Складова викладацької компетентності	Рівень			
	недостатній	задовільний	достатній	високий
Уміння розробляти освітній компонент або його структурні елементи (тема, модуль, змістовий блок, методичне забезпечення, завдання для здобувачів, критерії оцінювання) у межах своєї спеціальності (галузі знань),				
Здатність формувати ефективну стратегію навчання– викладання–оцінювання відповідно до цілей та результатів навчання				
Здатність використовувати знання зі спеціальності у викладанні, інтегрувати їх у дисципліну, яку викладає				
Уміння застосовувати передбачені навчальним завданням та РН методи оцінювання, в тому числі формативного для забезпечення максимального прогресу студентів у навчанні				
Здатність застосовувати різні методи викладання та форми рефлексії				
Уміння аналізувати процес навчання, в тому числі оцінювати своє викладання відповідно до навчальних цілей				

Здатність працювати у цілеспрямованій взаємодії зі студентами, використовуючи інтерактивні навички відповідно до ситуації				
Уміння співпрацювати з різними стейкхолдерами освітнього процесу (академічною спільнотою, студентами, адміністративними службами тощо).				

Загальна оцінка науково - педагогічної практики _____
 (к-ть балів, оцінка за національною шкалою)

Науковий керівник /
 (керівник практики)

 (підпис)

 (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Проректору з наукової роботи
Валерію МИХАЙЛОВУ

Здобувача третього (освітньо-
наукового) рівня вищої освіти
Спеціальності _____

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Тел. _____

E-mail _____

Заява

Прошу Вас зарахувати мені результати навчання з науково-педагогічної
практики на підставі наявного досвіду викладання у вищій освіті, а саме

До заяви додаю:

- підтверджуючі документи (ксерокопія трудової книжки, або довідка з відділу кадрів).

(дата)

(підпис)

Погоджено:

Науковий керівник

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ВІДГУК

на проведене навчальне заняття аспіранта ОНП «_____»
Державного біотехнологічного університету

Аспірант: _____

Науковий керівник практики: _____

Дисципліна: _____

Тема заняття: _____

Дата проведення: _____

Форма заняття (лекція, семінар, практичне тощо): _____

1. Загальна характеристика заняття

- Місце теми у структурі освітнього компонента та її актуальність.
- Відповідність форми заняття поставленій меті.
- Рівень досягнення очікуваних результатів навчання.

2. Підготовка аспіранта

- Рівень володіння навчальним матеріалом, науковістю та сучасністю змісту.
- Використання навчально-методичної та фахової літератури.
- Підготовка дидактичних і роздаткових матеріалів, мультимедійних засобів.

3. Методика організації заняття

- Логічність структури, чіткість постановки мети і завдань.
- Застосування методів та прийомів навчання (інтерактивні, проблемні, кейс-методи тощо).
- Активізація пізнавальної діяльності студентів.

4. Діяльність аспіранта як викладача

- Стиль спілкування, педагогічний такт, комунікативні вміння.
- Уміння встановлювати контакт зі студентами, створювати комфортну атмосферу.
- Вияв професійної та особистісної позиції.

5. Діяльність студентів

- Рівень активності й зацікавленості студентів у навчальному процесі.
- Сприйняття змісту, методів і форм проведення заняття.

6. Зворотний зв'язок і оцінювання

- Застосовані методи перевірки засвоєння матеріалу.
- Об'єктивність та прозорість оцінювання.
- Наявність зворотного зв'язку для вдосконалення подальшої роботи.

7. Загальні висновки та рекомендації (відзначити сильні сторони заняття, виявлені недоліки, надати пропозиції щодо удосконалення педагогічних умінь аспіранта).

Оцінка проведеного заняття:

☐ Відмінно ☐ Добре ☐ Задовільно ☐ Незадовільно

Науковий керівник науково-педагогічної практики

(ПБ, підпис)

Дата: «_____» ____ 20 р.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

7. Рекомендована література

Законодавчі та нормативні документи

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Постанова КМУ від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
3. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти затверджене наказом Міністерства освіти і науки України 15 травня 2024 року № 686 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text>
4. ЄKTC Довідник користувача 2015 р. URL: https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/2016_ECTS_Users_Guide-2015_Ukrainian_translation.pdf
5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 23.11.2017 № 19. URL:

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>

6. Національна рамка кваліфікацій. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>

7. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011. URL: <https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>

8. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013. URL: <https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf>